

NARUŠAVANJE PRAVOPISNE NORME U RANOJEZIČNOJ NEFORMALNOJ KOMUNIKACIJI (NA PRIMJERU SMS PORUKA I INTERNETSKE DRUŠTVENE MREŽE FACEBOOK)

SLAVICA VRSALJKO
TEA LJUBIMIR
Sveučilište u Zadru
Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja

UDK: 004.738.5:81'35-053.5
Stručni članak
Professional article

Primljeno
: 2013-12-10
Received

SAŽETAK

SMS poruke i komuniciranje ne internetskim društvenim mrežama sve su rašireniji oblici neformalnoga komuniciranja. Mobilne telefone imaju gotovo svi, a osim toga otvaraju profile internetskih društvenih mreža tako se dopisujući sa svojim vršnjacima. U pisanju se poruka bilježi velik broj pravopisnih pogrešaka, i to onih čije je usvajanje predviđeno u nižim razredima osnovne škole. Kako bi se utvrdila razina ovladanosti pravopisnom normom, analizirat će se poruke i komentari s društvenih mreža učenika četvrtih razreda. Radom će se nastojati ukazati na potrebu temeljitijeg pristupa toj problematici s obzirom na to da istraživanja ukazuju na njihovo ponavljanje i u daljnjem obrazovanju, a i u svakodnevnoj praksi odrasle populacije.

KLJUČNE RIJEČI: *SMS poruke, internetske društvene mreže, pravopisne pogreške, kvalitativna analiza*

UVODNA RAZMATRANJA

U komunikaciji na materinskome jeziku uspostavlja se različit repertoar jezičnih sredstava i pravila, jezičnih normi i sustava kojima se jedna govorna osoba obraća drugoj. Tako u ranojezičnoj komunikaciji, dakle u predškolskom i mlađim razredima osnovne škole (od 6. do 12. godine), dijete nužno proširuje komunikaciju i na nematerinskome idiomu čime se stvara višejezično okruženje i pritom neizbježno uspostavlja usporedne jezične kodove u priopćajnom procesu. Dijete mlađe osnovnoškolske dobi kreće u usvajanje stranoga i standardnoga hrvatskog jezika s položaja višejezične komunikacije koja se najčešće očituje na četiri razine:

- razvijeni individualni jezični idiom naučen kod kuće (L1)¹;
- hrvatski standardni jezik koji se rabi u službenome institucijskome okruženju, a s kojim se dijete prvi put sustavno susreće polaskom u školu (L2);
- supstandardni podsustavi hrvatskoga jezika, uglavnom narječja, sociolekti i žargonizmi uvjetovani dobnom i skupnom pripadnošću drugih govornika (L3, L4...);
- norme nematerinskoga stranoga jezika (L4, L5...). (Pavličević Franić, Dunja, 2006., str. 3).

Nadalje, valja istaknuti kako se govori o pogreškama nastalim kao posljedica prijenosa, preklapanja, nadopunjavanja elemenata u međujezičnome polju, a sustavi L1 i L2 isprepleću se posredovanjem govornih osoba na svim navedenim stupnjevima. Međutim, tako shvaćene pogreške, između ostaloga, mogu pridonijeti i olakšanom usvajanju novog sustava standardnog jezika.

Uvjetno rečeno, dijete polazi u školu s djelomično usvojenim značajkama supstandardnih podsustava hrvatskoga jezika kao narječja, socioleketa i žargonizmama uvjetovanih dobnom i skupnom pripadnošću drugih govornika dok se već u prvom razredu prvi put susreće s osnovama pravopisne norme hrvatskoga standardnog jezika. Međutim, osim standardnog jezika koji se rabi u službenome institucijskome okruženju, djeca komuniciraju i u neslužbenim situacijama koje uključuju slanje poruka i računalno posredovanih poruka (elektronička pošta, te *čavrljanja* na internetskim društvenim mrežama kao Facebook²). Prema dosadašnjim istraživanjima SMS³ su poruke trenutno najrasprostranjenija informatička aplikacija u svijetu.⁴ Naime, te poruke i različiti oblici internetskoga komuniciranja ukazuju na oblikovanje zasebnoga jezičnog varijeteta koji dovodimo u vezu s ostalim oblicima neslužbene svakodnevne komunikacije za koju u literaturi pronalazimo naziv *written speech* ili *pisani govor*.⁵

¹*Okomita ili vertikalna višezjezičnost* pritom razumijeva višezjezični diskurs u kojem se ostvaruje okomiti prijenos jezičnih jedinica, odnosno diglosijski odnos različitih individualnih organskih idioma (L1) i hrvatskoga standardnog jezika (L2) unutar sustava istoga materinskoga jezika (Pavličević-Franić, 2006., str. 2.)

²Facebook je najveća društvena internetska mreža na svijetu. Do svibnja 2012., bilježi preko 900 milijuna korisnika. Godine 2004. osnovao je tadašnji student harvardskoga sveučilišta Mark Zuckerberg.

³Kratice SMS (Short Message Service) je preuzeta iz engleskoga jezika, a znači *usluga kratke poruke*.

⁴SMS poruke aktivno koristi 2,4 milijarde (od ukupno 7 milijardi) zemljana. Komunikacija SMS zabilježila je najbržu ekspanziju u povijesti: 17 milijardi poruka g. 2000., 500 milijardi g. 2004., 4100 milijardi g. 2008. (Bešker, Jutarnji list, 18. rujna 2010.).

⁵SMS poruke i elektroničke poruke međusobno su slične. Naime, i elektroničke se poruke oblikuju kao poseban oblik komunikacije, pa kao hibridni oblik između pisma i razgovora, ili

Naznačilo se kako se djeca već u najranijoj dobi koriste suvremenim oblicima komuniciranja. Stoga je bilo zanimljivo istražiti u kojoj se mjeri, i poštuje li se uopće, standardnojezična norma na samim početcima navedenih oblika komuniciranja. Razlog odabira učenika četvrtih razreda osnovne škole jest taj što su do tog razreda trebali ovladati osnovama pravopisne norme čije je usvajanje predviđeno planom i programom nižih razreda osnovne škole. Cilj je rada ukazati na pozitivan ili negativan utjecaj tih vrsta komuniciranja koji onda potiču ili narušavaju usvajanja osnova standardnojezične norme.

Nakon prikupljenih poruka i komentara provela se kvalitativna analiza. Analiziralo se 97 poruka (SMS i facebook komentara) učenika četvrtih razreda s dubrovačkoga područja. Kako bi se postigao što veći stupanj anonimnosti, u radu će se navoditi inicijali učenika čije su se poruke analizirale. Točni podatci o ispitanicima poznati su autorima ovoga rada. Učenici: I. V (10 godina, 4. razred); L. S (11 godina, 4. razred); S. M (11., godina, 4. razred); V. A (11 godina, 4. razred).

USVAJANJE OSNOVA PISANJA PREDVIĐENIH PLANOM I PROGRAMOM NIŽIH RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE

Iako velik broj sati hrvatskoga jezika tjedno (najmanje godišnje) po razredima iznosi: I. 5 (175); II. 5 (175); III. 5 (175); IV. 5 (175), ne znači nužno i visoku razinu pismenosti jer praksa pokazuje suprotno.⁶

Tijekom tih bi se sati trebale ispuniti sljedeće zadaće nastavnog područja *hrvatski jezik*:

- osposobiti učenika za uspješno snalaženje u svakodnevnim priopćajnim situacijama;
- ovladavati jezičnim sredstvima potrebnim za uspješnu komunikaciju;
- osvijestiti potrebu za jezičnim znanjem;
- suzbiti strah od jezika;
- osvijestiti razliku između standardnoga jezika i zavičajnih idioma;
- postupno usvajati hrvatski jezični standard⁷.

Usko vezano s tim je i jezično izražavanje čije su osnovne zadaće:

- razviti sposobnosti izražavanja i doživljaja, osjećaja, misli i stavova;
- stvoriti naviku uporabe pravogovornih (ortoepskih) i pravopisnih (ortografskih) norma;

pisanog i usmenog medija kojega kao takvog karakterizira određen otklon od standarda ili zakonitosti svojstvenih pisanome jeziku. (prema Pleše, 2007. str. 172).

⁶ Nastavni plan i program za osnovnu školu HNOS, 2006.

⁷ Isto, str. 25.

- ostvariti uspješnu usmenu i pismenu komunikaciju.

U ovom će se radu staviti naglasak na posljednje dvije zadaće koje se odnose na naviku uporabe pravopisne norme i analogno tome uspješno pismeno komuniciranje.

U prvom razredu učenici ovladavaju početnim čitanjem i pisanjem, usvajaju glas, slova, riječi i na kraju rečenicu na razini razlikovanja izjavne, upitne i usklične rečenice te interpunkcijske znakove. Ono što je osobito važno: pravilno izgovarati i zapisivati sve glasove u riječima, s osobitom pozornošću na glasove (č, ć, dž, đ, lj, nj) Jezično izražavanje prvoga razreda uključuje nizanje riječi i nadopunjavanje rečenica, čime se usvaja sposobnost sastavljanja rečenica, a time i samostalnog oblikovanja pisane poruke. I na kraju, uvježbavanje pisanja i izgovora najčešćih riječi u kojima se pojavljuju glasovi č, ć, đ, dž, ije/je. U drugom razredu učenici moraju usvojiti pravila o pisanju imena ulica, trgova te naseljenih mjesta, točno izgovarati skupove ije/je/e/i u češće rabljenim riječima te na kraju pravilno pisanje riječice *ne* i riječice *li* u upitnim riječima.

U trećem se razredu usvajaju pravila pisanja velikog i malog slova u imenima voda i gora te pisanje imena mjesta i nebeskih tijela. Također se nastavlja s usvajanjem interpunkcijskih znakova, dvotočja i zareza u nabranju kratica. Temelji ovladavanja pravopisnom normom nastavljaju se i u četvrtom razredu, u kojem se usvaja pisanje velikog slova u imenima stanovnika, mjesta i pokrajina te u imenima naroda i država. Učenici izrađuju i mali pravopisni rječnik. U okviru sporazumijevanja učenici moraju naučiti samostalno oblikovati govornu i negovorenu poruku, pri tome znati uočiti neverbalne pokrete, vježbati sudjelovanje u raspravama i pri tome izražavati svoje osjećaje i raspoloženja.

Analizirajući sadržaj važećih pravopisa hrvatskoga jezika, uočili smo kako se osnove usvajaju upravo u prvim razredima osnovnoškolskog obrazovanja, stoga je izuzetno važno pravilno i adekvatno obratiti tu problematiku.⁸ Ukoliko se ne ovlada osnovama pravopisne norme, učenici u daljnjem školovanju imaju problema u pisanju sastava i zadaća.

Također se istaknulo kako su temeljne zadaće jezičnog izražavanja stvaranje navika uporabe pravogovornih (ortoepskih) i pravopisnih (ortografskih) norma, te ostvarivanje uspješne usmene i pismene komunikacije. Stoga će biti zanimljivo analizirati naviku uporabe pravopisne norme u neslužbenim oblicima komuniciranja.

⁸ U Hrvatskome pravopisu, Babić-Finka-Moguš između ostalog se obrađuje veliko i malo slovo, glasovi i glasovni skupovi, sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi, razgodci te pravopisni znakovi što je ujedno i sadržaj nastavnih jedinica nižih razreda osnovne škole.

ISTRAŽIVANJE I ANALIZA

Nakon prikupljenih SMS poruka i komentara s Facebook stranica, izdvojene su one u kojima su uočene pogreške razvrstane s obzirom na programske odrednice koje se obrađuju (razlikovanje glasova č/ć, razlikovanje izjavne, upitne i usklične rečenice; bilježenje interpunkcijskih znakova; pravilno pisanje negacije *ne* i riječice *li* u upitnim riječima; pravila o pisanju vlastitih imena; veliko početno slovo u imenima blagdana; pravila pisanja velikog i malog slova u imenima voda i gora te alternacije ije/je).

Tablica br. 1.

VRSTA POGREŠKE	PRIMJER	OBJAŠNJENJE POGREŠKE
Nerazlikovanje glasova č/ć	<i>Inaće, ključ, jaći, maćka, ćaj, čokolada, kolać, naranća, početi, večerati, igraćke, papuće, zčić</i>	Ispitanici ne razlikuju glasove č/ć te bilježe glas <i>ć</i> u slučajevima kada standardnojezična norma zahtijeva bilježenje glasa <i>č</i> .
	<i>Cvijeće, čišćenje, boću, oštećen, kuća, noćas, ćuk, obećati, veći, svijetla, cvrkuću, cvrći cvrće,</i>	Ispitanici u slučajevima i kada norma traži bilježenje glasa <i>č</i> bilježe glasa <i>ć</i> .
Razlikovanje izjavne, upitne i usklične rečenice; bilježenje interpunkcijskih znakova	<i>jesili kupila karte; da li si u gradu; kakve su ti patike; praveli pćele med; živišli u gradu; jupi, idemo na izlet; sretan ti rođendan; ah ništa me nepitaj; igrašli igricu; dobar dan</i>	Ispitanici ne vode računa o bilježenju velikoga slova na početku rečenica neovisno je li riječ o izjavnim, upitnim ili uskličnim rečenicama. Također ne bilježe točku na kraju rečenica.
Pravilno pisanje riječice <i>ne</i> i riječice <i>li</i> u upitnim riječima	<i>Nisam; nezna, nevoli, nepjeva, nevoli, neželi Jeli ideš; jesili bila, praveli pćele med; živišli u gradu; igrašli igricu; volili igrati; možešli van; volišli sladoled, idemoli na izlet</i>	Uglavnom se negacija <i>ne</i> piše sastavljeno s glagolom iako norma nalaže rastavljeno pisanje. Riječica <i>li</i> se također piše zajedno kada ima upitno značenje, iako norma nalaže rastavljeno pisanje.
Pravila o pisanju vlastitih imena	<i>s ivanom; Kod mate; Hvala ti petra; to je rino; lovro je glup, sto je sara nema te vise, Pusti lanu, igrala igrice s marom</i>	Ispitanici dosljedno bilježe malim slovom vlastita imena. S obzirom na to da su učenici četvrtog razreda ovladali pisanjem velikoga i malog slova u tom razredu, ovaj tip pogreške se odnosi na svjesno kršenje normi.

Pravila o pisanju imena ulica, trgova te naseljenih mjesta,	<i>Ja sam iz dubrovnika, Sutra cu u sibenik, Ona ti je u zagrebu; Živim u kuparima, Moja prijateljica živi u splitu; Idem s mamom u Slavonski brod; Svako ljeto idem u Biograd na moru;</i>	Malim se slovom bilježe imena naseljenih mjesta kada je jedan član u nazivu, dok se samo prva riječ bilježi velikim početnim slovom ako je riječ o višečlanom nazivu.
Veliko početno slovo u imenima blagdana	<i>Sretan božić!, Jedva čekam valentinovo; sretan ti uskers; sretna nova godina svima, na sve svete su praznici; na dan državnosti, moramo napraviti kruh za dane kruha; imamoli sastav za majčin dan; praznici su još iz tri kralja; što si dobio za svetog nikolu;</i>	Imena blagdana pisana su malim slovom, i u višečlanom nazivu kada su svi članovi napisani velikim početnim slovom, iako norma nalaže da se po drugom općem pravilu samo prvi član piše velikim početnim slovom.
Pravila pisanja velikog i malog slova u imenima voda i gora.	<i>Bio na mosoru, preplivao jadransko more; na lapadu bio dva puta; moja baka živi u gorskom Kotaru, mi smo svi u dalmaciji, Nikad nisam bila u istri, Ići ćemo na izlet u hrvatsko Zagorje</i>	Ispitanici uglavnom pišu malim početnim slovom zemljopisna imena (planina, nazive mora) i otoka. U pisanju višečlanih naziva pretežito se prva član piše malim slovom, a drugi velikim.
Alternacije ije/je	<i>Snjeg, svjet, rjeka, djete, vrijeme, brjeg, strjela Ljep, bjel, smjeh Pobjediti, htjeo, rješila,</i>	Ispitanici dosljedno kratak slog imenicama, pridjevima i glagolima; slog kratak i u slučaju kada standardno-jezična norma traži duljenje.
	<i>Snježni, snjegović, dijeca, diječija, mjesec, htijela,</i>	U obrnutim slučajevima istim vrstama riječi se slog dulji, iako se traži kraćenje čemu svjedoči očita neovladanost navedenom pravopisnom normom.

Kao što je vidljivo iz navedene analize (Tablica 1.), u slučajevima nerazlikovanja glasova č/ć, ispitanici bilježe glas *ć* u slučajevima kada standardnojezična norma zahtijeva bilježenje glasa *č* i obrnuto. Analizirajući učestalost ponavljanja pogreške nerazlikovanja glasova č/ć, zabilježeno je kako se to ponavlja 13 puta u oba slučaja.

Kada je riječ o razlikovanju izjavne, upitne i usklične rečenice te bilježenju interpunkcijskih znakova, ispitanici prije svega ne vode računa o bilježenju velikoga slova na početku rečenica neovisno je li riječ o izjavnim, upitnim ili uskličnim rečenicama. Također ne bilježe adekvatan interpunkcijski

znak na kraju rečenica. Analizirajući učestalost ponavljanja pogreške neadekvatnih interpunkcijskih znakova na kraju rečenica bilježi se 10 puta.

U pisanju negacije *ne* i riječice *li* u upitnim riječima ispitanici riječcu *li* pišu zajedno kada ima upitno značenje iako norma nalaže rastavljeno pisanje. Pogreška u pisanju niječnice *ne* javlja se 6 puta, a riječice *li* 9 puta.

U slučajevima pravila pisanja vlastitih imena ispitanici uglavnom malim slovom bilježe vlastita imena. Analizirajući učestalost javljanja pogreške zabilježeno je njezino opetovanje 8 puta.

Što se tiče pravopisnoga pravila o pisanju imena ulica, trgova te naseljenih mjesta, ispitanici malim slovom bilježe imena naseljenih mjesta kada je jedan član u nazivu, a samo prvi član piše se velikim početnim slovom ako je riječ o višečlanome nazivu. Analizom je uočena pogreška bilježenja malog slova u imenima naseljenih mjesta 5 puta.

Kada je riječ o pravopisnome pravilu pisanja velikoga početnog slova u imenima blagdana, ispitanici imena blagdana pišu malim slovom, osim u višečlanom nazivu kada su svi članovi napisani velikim početnim slovom, iako norma nalaže da se po drugom općem pravilu samo prvi član piše velikim početnim slovom. Analizirajući učestalost bilježenja malog početnog slova u imenima blagdana, pogreška se javlja 10 puta.

I u ostalim pravopisnim pravilima pisanja velikoga i malog slova, kao u imenima voda i gora, ispitanici uglavnom pišu malim početnim slovom zemljopisna imena (nazivi planina i otoka) kada je riječ o jednome članu i kada je riječ o višečlanim nazivima. Pogreška bilježenja malim početnim slovom naziva zemljopisnih imena javlja se 7 puta, a jednočlanih naziva istih imena javlja se 4 puta.

Najveći broj pogrešaka zabilježen je u provođenju alternacija *ije/je*, i to 14 puta u oba slučaja kraćenja i duljenja slogova imenica, pridjeva i glagola. Ovaj je tip pogreške odraz visoke razine neovladanosti pravopisnom normom čije se narušavanje nastavlja i u višim razredima osnovne škole. (Vrsaljko, S., 2013.).

ZAKLJUČAK

Djeca u ranojezičnoj komunikaciji, dakle u predškolskom i mlađim razredima osnovne škole (od 6 do 12 godine), nužno proširuju komunikaciju i na nematerinskome idiome čime se stvara višejezično okruženje i pritom neizbježno uspostavlja usporedne jezične kodove u priopćajnom procesu. Na samom početku osnovnoškolskoga obrazovanja učenici su dužni usvojiti temeljne zadaće nastavnog područja *jezičnog izražavanja* koje se odnose na stjecanje navika uporabe pravopisne norme i analogno tome uspješne pismene komunikacije.

Navika poštivanja pravopisne norme, osim u službenome institucijskome okruženju, trebala bi biti zastupljena i u neslužbenim porukama (SMS porukama, te *čavrljanjima* na internetskim društvenim mrežama, primjerice Facebook). Stoga je u radu analiziran taj vid poruka učenika četvrtih razreda polazeći od pretpostavke da su u nižim razredima osnovne škole trebali ovladati osnovama pravopisne norme, i to razlikovanje glasova č/ć, razlikovanje izjavne, upitne i usklične rečenice itd.

Rezultati istraživanja ukazali su na veliki broj ponavljanja pogrešaka svih navedenih pravopisnih pravila čime se uvelike narušavaju temeljne zadaće jezičnoga izražavanja koje se odnose na naviku uporabe pravopisnih pravila. Navika njezina uspješna korištenja trebala bi se odnositi i na neformalnu komunikaciju koja bi onda mogla biti poticajna za njezino adekvatno usvajanje. Time bismo smanjili njihovo daljnje narušavanje. Naime, dosadašnja su istraživanja pokazala kako i učenici viših razreda osnovne škole ne vode računa o poštivanju pravopisne norme u neslužbenim oblicima komuniciranja, a svjedoci smo njihova ponavljanja među odraslom populacijom.

Svakako bi bilo zanimljivo i motivirajuće učenicima ukazati na pogreške koje čine pišući poruke i komentare. Tim više što u skladu s novim okvirnim kurikulumom, očekivanja pisanih tekstova odnose se na primjenu jezičnih (gramatičkih i pravopisnih) normi i rječnika u skladu s dobi te obilježjima jednostavnijih funkcionalnih i stvaralačkih, zadanih i samostalno odabranih, vezanih tekstova s obzirom na namjenu i čitatelja. Također ističu važnost preuzimanja odgovornosti za napisano u skladu s dobi i u različitim situacijama.⁹

LITERATURA

- Bešker, I. (2010), PRAVOPIS ESEMIZMA, Što vaš klinac kaže kad piše: btw. cuga, bilo ky. Jutarnji list. 18. rujna, Zagreb, str. 66.
- Frančić, A.; Hudaček, L.; Mihaljević, M. (2006), Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jeziku, Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Nastavni plan i program za osnovnu školu, Republika Hrvatska Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.
- Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje, 2010.
- Pavličević-Franić, D. (2005), Komunikacijom do gramatike, Zagreb: Alfa.

⁹ Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje, 2010.

- Pavličević-Franić, D. (2006), Jezičnost i međujezičnost između sustava, podsustava i komunikacije, Lahor 1(2006), str. 2-14.
- Pavličević-Franić, D.; Velički V.; Zalar, D.; Domišljanović, V. (2014), Čitam i pišem, udžbenik za prvi razred osnovne škole, Zagreb: Alfa.
- Pleše, I. (2007), Etnografija pisanja: o nekim jezičnim i žanrovskim osobinama elektroničkih poruka/pisama, Narodna umjetnost, 44/2, str. 167-184.
- Pleše, I. (2002), Tijelo od riječi: elektronička poruka kao medij intime?, Narodna umjetnost, 39/2, str. 53-76.
- Španić, A; Jurić, J. (2013), Čitanka za 2. razred osnovne škole, Zagreb: Školska knjiga.
- Vrsaljko, S. (2010), Hrvatski jezik "po mjeri učenika" (Suodnos nastavnih planova i programa iz 1999. i 2005.). U zborniku: *Perspektive cjeloživotnog obrazovanja učitelja i odgojitelja* (ur.: Bacalja, R.) str. 278.-294.
- Vrsaljko, S. (2013), Neslužbeni oblici komuniciranja učenika od petog do osmog razreda. U: zborniku: *Dijete i estetski izričaj* (ur.: Bacalja., R., Ivon K.), rad u tisku.

***VIOLATION OF ORTHOGRAPHIC NORMS DURING EARLY
LINGUISTIC INFORMAL COMMUNICATION (EXEMPLIFIED BY
THE SMS MESSAGES AND FACEBOOK SOCIAL)***

ABSTRACT

SMS messaging and communicating on social networks are increasingly widespread forms of informal communication. Mobile phones have almost all, and in addition they open profiles on the Internet social network, corresponding in this way with their peers. In writing messages is being recorded a large number of spelling errors, most of errors are those whose adoption is foreseen in the the lower grades of elementary school. In order to determine the level of mastery of linguistic norms, the message will be analysed as well as comments from the social networks of fourth-grade students.

KEY WORDS: ***SMS messages, social networking, spelling errors, qualitative analysis***